

PISARAPUUTTUMISEN-menetelmän arviointi

Ongelma:

Häirintä, syrjintä, väheksyntä, ulossulkeminen, nimittely ja kiusaaminen varhaiskasvatuksessa lasten välillä alkaa pieninä pisaroina (testauksina, kokeiluina) tai aikuisten lapsiin kohdistamana (usein ajattelemattomuutta tai tottumuksena). Tietoisesta kiusaamisesta tai väkivallasta ei puhuta pienten lasten kohdalla. He vasta opettelevat monimutkaisten sosiaalisten ja tunnetaitojen alkeita lapsiryhmässä. Kuitenkin, jos vahingollisen käytöksen testaukset ja leikissä tehdyt loukkaukset tai satuttamiset saavat jatkaa, ne lisääntyvät ja vakiintuvat ryhmän toimintaan.

Tavoite:

- Häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan varhainen ennaltaehkäisy
- Rakentava, suunnitelmallinen ja yhtenäinen puuttuminen tunne- ja vuorovaikutustaitoja ohjaamalla jo häirinnän alkuhetkiin eli pisaroihin.
- Lapsia ei leimata pahoiksi/”syntipukeiksi”/kiusaajiksi tai uhreiksi/kiusatuiksi vaan tilanteet pyritään käsittelemään lapsiryhmässä. Toimitaan yhteisen vastuun ja yhteisen vaikuttamisen (me-hengen) eli lasten osallistamisen periaatteella.
- Koko henkilöstö on koulutettu, sitoutunut, osaa ja ymmärtää pisarapuuttumisen menetelmän. Uudet ammattilaiset ja perheet perehdytetään heti.
- Tarvittavat materiaalit ovat saatavilla ja näkyvillä muistuttamassa.
- Huoltajilla on tietoa ja he osallistuvat menetelmän käyttöön.
- Menetelmää arvioidaan ja kehitetään ammattilaisten, lasten ja huoltajien kanssa.

Henkilöstön yksilöarviointi:

1) Väittämiä: Kyllä, ehkä, eos.

- Tunnistan herkästi pienten lasten häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan tilanteita.
- Tunnistan hyvin myös seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyviä häirinnän ja syrjinnän tilanteita lasten välillä.
- Tunnistan, jos näen aikuisten lapsiin kohdistamaa häirintää.
- En leimaa lapsia (edessä enkä takana) pahaksi, hankalaksi tai kiusaajaksi.
- Tiedän miten toimia rakentavasti lasten välisissä häirinnän ja kiusaamisen tilanteissa.
- Tiedän miten toimia rakentavasti lasten välisissä seksuaalisuuteen tai sukupuoleen liittyvissä häirinnän, kiusaamisen, syrjinnän ja väkivallan tilanteissa.
- Tiedän miten toimia rakentavasti, jos näen aikuisen lapsen kohdistamaa häirintää, syrjintää tai kiusoittelua.

2) Osaamisen arviointi: Arvioi oma osaamisesi nyt arvosanalla välillä 1–5, kun numero viisi on paras.

- Lasten välisen häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisy _____
- Lasten välisen seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvän häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisy _____
- Aikuisen lapsen kohdistaman häirinnän ennaltaehkäisy _____
- Lasten väliseen häirintään, kiusaamiseen ja väkivaltaan rakentava puuttuminen _____
- Lasten väliseen seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvään häirintään, kiusaamiseen ja väkivaltaan puuttuminen _____
- Aikuisen lapsen kohdistamaan häirintään puuttuminen _____

Keskustelemme tiimipalaverissa: Säännöllisesti, satunnaisesti, harvoin

- pisarapuuttumisen käytännöistä, vaikutuksista ja haasteista
- lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvistä havainnoista ja huolenaiheista
- miten turvallisuutta ja hyvinvointia voi yksikössämme kehittää
- miten voimme lisätä edelleen menetelmän käytettävyyttä, juurrutettavuutta ja tuloksellisuutta tiimissämme
- miten voimme monipuolisesti osallistaa lapsia ja huoltajia menetelmän käytössä ja arvioinnissa

Työkaluun liittyviä pohdintakysymyksiä:

- Millaisilla keinoilla voimme tavoittaa lapsen kokemuksen siitä, että hänen on hyvä ja turvallista olla varhaiskasvatuksessa?
- Millaisilla keinoilla voimme todentaa, että lapsi uskaltaa kertoa kokemuksensa siitä, onko hänen hyvä ja turvallista olla varhaiskasvatuksessa, tai mitä on tapahtunut?
- Miten voimme paremmin tukea lasten yhteisöllisyyden kokemusta ryhmässä?
- Miten voimme auttaa toista aikuista pisarapuuttumisen tilanteessa paremmin?
- Miten voisimme ottaa lasten huoltajat paremmin osallisiksi menetelmän oppimisprosessiin?
- Miten saamme lapset parhaiten mukaan puuttumistilanteeseen? Ihan kaikki osapuolet, jotka ovat nähneet häirinnän tilanteen.
- Mikä tukisi työyhteisöämme parhaiten, jotta pystymme pisarapuuttumaan aina, kun se tuntuu tarpeelliselta?
- Miten osaamme erottaa lasten leikillisen fyysisen kontaktin ja hyvää tekevän hauskuuden sellaisesta, johon olisi hyvä pysähtyä ja puuttua?
- Miten vältämme sen, että aikuisten uupumus, kiire, stressi tai totutut tavat estävät rakentavaa puuttumista häirintään ja syrjimiseen?
- Miten menetelmä vaikuttaa ammattilaisten hyvinvointiin, turvallisuuteen ja yhteishenkeen?

Arviointi lasten kanssa

- Kuvat arkipäivän tilanteista: ruokailu, nukkuminen, vessa, pukeminen, ulkoilu, toimintatuokiot, retki, aamupiiri ym. Jokainen hetki näytetään lapsille kuvana ja lapset saavat näyttää hymy/surunaamoista (jokaisella molemmat) sujuuko yleensä mikäkin tilanne mukavasti vai onko siellä jotain surun aihetta. Näin voidaan selvittää päivästä hetket, jolloin lapsilla on turvallista/turvatonta ja lähteä korjaamaan/kehittämään ympäristöä ja toimintaa lapsille turvallisemmaksi.
- Lapsia varten on laadittu valmiit materiaalit, kuten nukketeatterikäsitkirjoitukset, kuvakortit sekä juliste helpottavat menetelmän ohjaamista lapsille ja tarjoavat tilanteita saada palautetta lapsilta menetelmän toimivuudesta.

- Eskariryhmissä voidaan jo keskustella menetelmästä tarkemmin, esim. julisteen avulla.

Arviointi huoltajien kanssa

- Huoltajien tulee tuntee menetelmä ja saada siihen materiaalia, sekä kokea voivansa osallistua menetelmän käyttöön. Kotona voidaan aluksi keskittyä etenkin positiiviseen pisarapuuttumiseen menetelmän perehtymisessä. Tämän jälkeen voidaan kerätä palautetta.
- Huoltajille voi vanhempainillassa muistuttaa, opastaa menetelmän käyttöä ja suositella soveltamista kotona.
- Tilanteita voi mallintaa huoltajien läsnä ollessa, esim. hakutilanteissa.
- Tapaamisissa voi keskustella menetelmästä: miksi näin toimitaan, mitä hyötyjä ja seurauksia näkyy varhaiskasvatuksen arjessa, mitä kokemuksia huoltajilla on.
- Huoltajille on laadittu valmiit tiedotteet pisarapuuttumisen menetelmästä, kuten kirje, artikkeli sekä juliste.